

L'illa del tresor

Quan jo era petit els pares tenien una fonda. Es deia la fonda de l'almirall Benbow i era plena de mariners que explicaven històries fabuloses de pirates que jo mai no m'havia cregut. Però un dia va aparèixer un misteriós personatge i...

Noi, sóc un pobre cec que busca el capità Bill. És aquí, oi? Acosta'm a la seva taula.

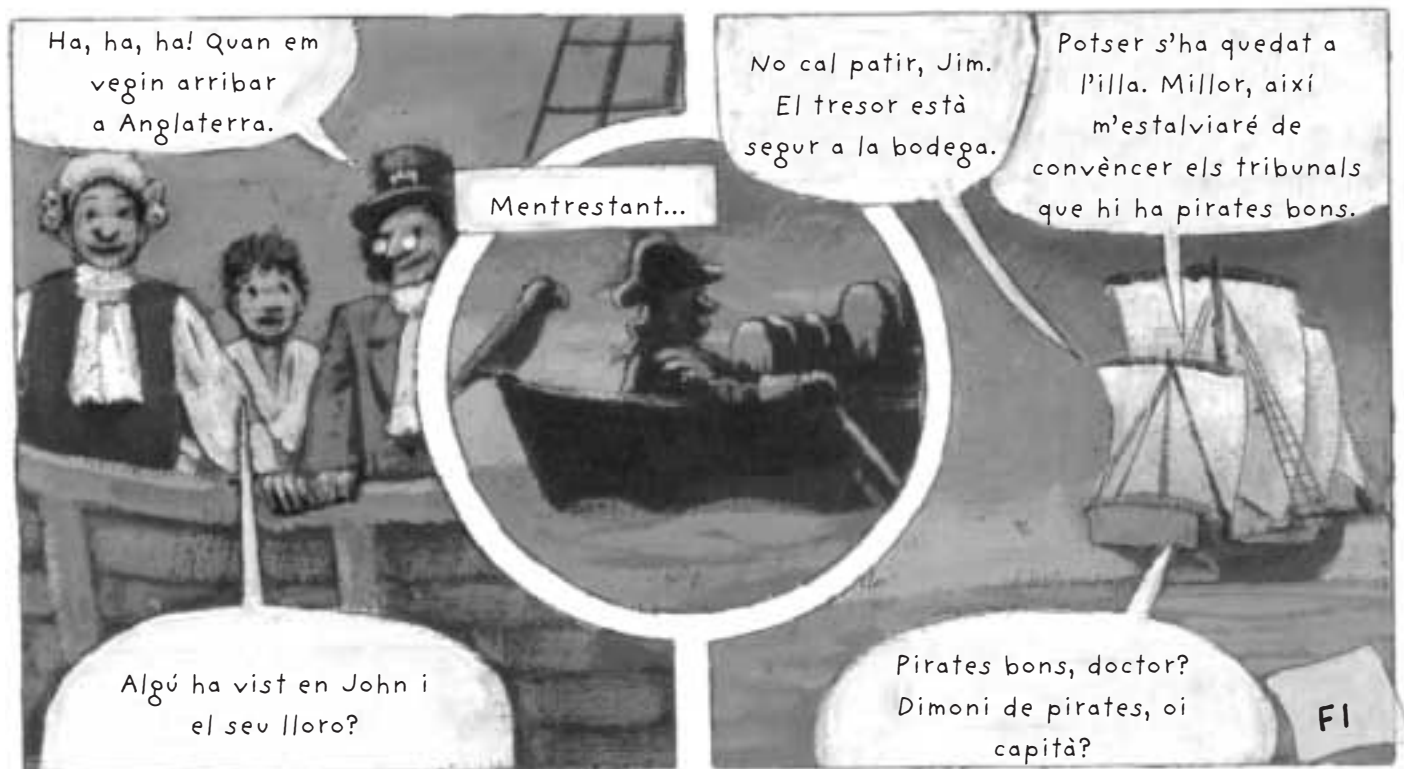
Rom, rom, i...
El diable i el rom.

Hola, Bill. Per fi et trobo. Té, et porto un encàrrec.

La taca negra.
No... Aagg!
El meu cor!

Robert Louis Stevenson (adaptació)

La volta al món en 80 dies

Phileas Fogg i Sir Francis Cromarty viatjaven immersos en el sacseig produït pel trot sec de l'elefant. Pel que fa a Passapertot, el ciat de Phileas Fogg, estava instal·lat sobre el llom de l'animal i rebia directament els cops i contracops del caminar de l'elefant. Passades dues hores de marxa, el paisatge va adquirir un aspecte molt salvatge i, més tard, el guia va entrar en un bosc frondós, ja que preferia viatjar a l'abric dels boscos. No havien tingut cap trobada desagradable, fins aleshores, i el viatge semblava que havia de dur-se a terme sense incidents.

De sobte, però, l'elefant es va aturar i ràpidament sentiren un murmurí confús sota el ramatge atapeït. De seguida va aparèixer el cap d'una processó de bramans, seguit d'una multitud d'homes i dones que feien sonar una música fúnebre. Darrere, en un carro de rodes amples, una estàtua horrorosa de quatre braços.

—La deessa Kali —va murmurar Sir Francis Cromarty—. La deessa de la mort.

Darrere del carro arrossegaven una dona jove vestida amb una túnica de fil d'or i uns guàrdies armats amb sabres duïen un cadàver en un palanquí. Anava guarnit i armat com un rajà hindú.

—Un suttý! —va exclamar Sir Francis, astorat.

El guia va fer un signe afirmatiu i va posar-se un dit als llavis, però Phileas Fogg no va poder resistir la temptació.

—I què és un suttý?

—Un sacrifici humà. Aquesta dona que acabeu de veure serà cremada demà a trenc d'alba —va respondre el brigadier general.

—I el cadàver? —va preguntar Phileas Fogg.

—És el rajà, el seu marit. Antigament, hi havia el costum que obligava la vídua a fer-se cremar amb el cadàver del marit —va afegir el guia—. Aquesta dona hindú, cèlebre per la seva bellesa i filla d'uns rics negociants de Bombai, la van casar contra la seva voluntat amb aquest vell rajà i tres mesos després va quedar vídua.

Sabent la sort que l'esperava, va fugir, però va ser capturada i la condemnaren al suplici del qual sembla que no ha pogut escapar.

—Això és increïble! —va exclamar Passapertot, que no va poder retenir la indignació.

Després d'aquesta explicació, el guia es va enfilar al coll de l'elefant disposat a continuar el viatge, però Mr. Fogg el va aturar i va dir:

—I si salvéssim aquesta dona?

—Salvar-la? —va exclamar el brigadier.

—Mr. Fogg —va dir el guia—, compteu amb mi, però penseu que no solament hi arrisquem la vida, sinó que si caiem presos serem objecte de suplicis horribles. Així, doncs, us toca decidir a tots.

Lectura 2

–Jo ja ho tinc decidit –va respondre Mr. Fogg.

–Penso que haurem d’esperar que es faci fosc per actuar –va afegir el brigadier.

–Hi estic d’acord –va concloure Passapertot.

Quan fosquejava, van avançar sense fer soroll a través del bosc fins a arribar a un petit riu. Des d’allà es veia una pila de llenya preparada per a la foguera de l’endemà. A la part superior reposava el cos embalsamat del rajà. Tot era ple de torxes i el terra era ple de gent que dormia. A cent passes de la foguera, s’alçava la pagoda, el temple on la dona estava empresonada. Els guàrdies del rajà vetllaven les portes i es passejaven mostrant els seus sabres.

–Esperem-nos –va dir el brigadier general–, és possible que els guàrdies al final caiguin de son. Van esperar fins a la mitjanit i la situació no va canviar.

Passapertot estava fora de si i el guia tenia dificultats per retenir-lo. L’impassible Fogg esperava sense manifestar els seus sentiments.

–L’únic que podem fer és marxar –va dir el brigadier en veu baixa.

–Espereu –va dir Mr. Fogg–. Podem esperar fins al matí.

–Però què voleu esperar? –va preguntar Sir Francis Cromarty–. D’aquí a unes hores es farà de dia i... Seria una bogeria!

Passapertot, enfilat a les primeres branques d’un arbre, rumiava una idea que li havia passat pel cervell com un llampec i, sense dir res, es va deixar caure de les branques de l’arbre.

Al cap d’una estona, unes tonalitats clares van anunciar que començava a fer-se de dia. I, llavors, es va produir com una resurrecció de la multitud adormida. Van sonar uns cops de tambor i les portes de la pagoda es van obrir. Dos sacerdots arrossegaven la víctima totalment inerta, fins que la van estirar al costat del cadàver del seu espòs. Després algú va aproximar-hi una torxa, i la fusta, impregnada d’oli, es va encendre ràpidament. Mr. Fogg i Sir Francis Cromarty s’ho miraven impotents.

Però un crit de terror va ressonar i tota la multitud va llançar-se a terra, espantada. El rajà no era mort. Tothom va veure com s’incorporava, com si fos un fantasma i es carregava la dona als braços. La víctima passava entre la gent sobre els braços vigorosos que la duïen i avançava fins que van arribar on eren Mr. Fogg i Sir Francis Cromarty.

–Toquem el dos! –va dir.

Era Passapertot en persona qui s’havia esmunyit fins a la foguera i, aprofitant la foscor, havia arrabassat la dona de les urpes de la mort.

Uns instants després, tots quatre i la jove desapareixien pel bosc i l’elefant se’ls emportava amb un trot ràpid. Tanmateix, uns crits, uns clams i fins i tot una bala, que va travessar el barret de Mr. Fogg, els va informar que s’acabava de produir un segrest.

Jules Verne (adaptació)

Volar, el somni de la humanitat

Des de sempre, l'ésser humà ha observat els ocells i ha somiat volar com ells: batent les ales. Una llegenda grega de l'antiguitat explica que Ícar i Dèdal estaven tancats en una torre i per sortir-ne van fabricar unes ales amb plomes i cera d'abella. Dèdal es va salvar però Ícar es va acostar massa al Sol, la cera es va fondre i va caure al mar.

Com els ocells

Alguns enginyers del Renaixement, com ara Leonardo da Vinci, es van imaginar màquines voladores. Però mai no van arribar a volar. Da Vinci va dibuixar més de 500 màquines voladores. Per imitar el moviment dels ocells va inventar una ala articulada amb tota una sèrie de mecanismes.

Vaixell volador

A la fi del segle XVII, Francesco Lana, un monjo jesuïta italià, va imaginar el vol d'un vaixell enlairat per quatre grans boles de coure de les quals s'hauria extret l'aire. Va descobrir un dels grans principis de l'aeronàutica: els aparells més lleugers que l'aire tenen força d'ascens i això els permet enlairar-se i mantenir-se en l'aire. Però la pressió atmosfèrica hauria esclafat les boles.

Ocells de paper

Els estels són els artefactes voladors més antics. Els van inventar els xinesos fa més de dos mil anys. Lligat a un cordill llarg, va pujant i es manté en l'aire mentre hi ha un equilibri entre la tracció del cordill, que estira cap avall, i la força del vent, que l'empeny cap amunt.

Globus més lleugers que l'aire

El 21 de novembre de 1783, Pilatre de Rozier i el marquès d'Arlandes es van enlairar a bord d'un montgolfier. Davant els ulls meravellats dels espectadors van pujar a més de mil metres i van recórrer una desena de quilòmetres en vint-i-cinc minuts. Gràcies als germans Montgolfier, l'ésser humà va aconseguir realitzar el seu somni: volar. Un montgolfier o aeròstat és un globus inflat amb aire calent (més lleuger que l'aire fred), o bé amb un gas més lleuger que l'aire (hidrogen o heli). Aquests gasos mantenen el globus enlairat i van cap on el vent els porta. L'aeronauta es limita a controlar l'altura del globus, atiant el foc o llançant llast per pujar, i afloixant la vàlvula d'escapament del gas per baixar.

Lectura 3

El dirigible

El dirigible es va inventar el 1852. Era una veritable nau aèria que es mantenia en l'aire gràcies al gas, i avançava amb l'ajuda de motors que accionaven les hèlices. Es conduïa amb un timó. Cap al 1930 es van construir dirigibles gegants per al transport de passatgers, que travessaven l'Atlàntic. Una d'aquestes naus, el Graf Zeppelin, va fer la volta al món! Però eren massa lentes i massa cares. Unes quantes catàstrofes van aconsellar d'abandonar ràpidament la construcció de dirigibles.

Volar planant

L'aeroplà, que té les ales fixes per assegurar-ne la sustentació en l'aire i un motor que permet la propulsió de l'aparell, va sorgir després de successius assajos i investigacions. Inspirant-se en els ocells, dos homes van aconseguir durant el mateix període progressos decisius. D'una banda, l'alemany Otto Lilienthal, cap al 1890, va perfeccionar l'aeroplà sense motor i va fer més de 2.000 vols controlant l'aparell. De l'altra, el 1890, el francès Clément Ader va construir una mena de ratpenat gegant equipat amb un motor de vapor que accionava una hèlice. El va batejar amb el nom d'avió.

Volen!

El 17 de desembre de 1903, als Estats Units, l'avió Flyer va fer un vol controlat de dotze segons, durant els quals va recórrer trenta-sis metres. Els dos germans Wright havien decidit a cara o creu qui volaria primer. Va guanyar Orville, que en poques hores va aconseguir enlairar-se i aterrar quatre vegades. Els Wright van resoldre els problemes que presentaven els aparells més pesants que l'aire i van aconseguir controlar l'equilibri i la direcció d'un aeroplà propulsat per un motor d'explosió.

Per les rutes del cel

Els primers aviadors eren alhora inventors, constructors i pilots. Les seves gestes van fascinar el món. Un diari anglès va oferir un premi al primer que travessés el canal de la Mànega. El guanyador va ser Blériot, el 1909, a bord d'un aparell que duia el seu mateix nom. El 20 de maig de 1927, Charles Lindbergh fa el primer vol directe entre Nova York i París, a bord de l'avió Spirit of Saint Louis, sol, sense ràdio ni paracaigudes, enmig de la tempesta. El mateix any, Nungesser i Coli moren en l'intent de fer la travessa en sentit invers a bord de l'O-cell Blanc.

La primera línia regular de passatgers va entrar en funcionament el 1919, entre Londres i París, amb onze persones a bord. Ara, el cel de tot el món és ple de rutes aèries, invisibles però molt ben delimitades.

L'ofici que més m'agrada

Hi ha oficis que són bons perquè són de bon viure,
mireu l'ésser fuster:

–serra que serraràs

i els taulons fan a miques,

i de cada suada deu finestres ja han tret.

Gronxada d'encenalls, et munten una taula;

si ho vols, d'una nouera te'n faran un cobert.

I caminen de pla–

damunt les serradures de color mantega.

I els manyans oh, els manyans!

De picar mai no es cansen:

pica que picaràs i s'embruten els dits;

però fan unes reixes i uns balcons que m'encanten

i els galls de les teulades”

que vigilen de nits.

I són homes cepats

com els qui més treballin.

I al dic? Oh, els calafats!

Tot el Port se n'enjoia

car piquen amb ressò

i es diu si neix un peix a cada cop que donen

–un peix cua daurada, blau d'escata pertot.

Penjats de la coberta, tot el vaixell enronden:

veiéssiu les gavines

com els duen claror.

I encara hi ha un ofici

que és ofici de festa el pintor de parets:

si no canten abans, no et fan una sanefa,

si la cançó és molt bella deixen el pis més fresc:

un pis que hom veu al sostre

Lectura 4

que el feien i cantaven:
tots porten bata llarga
de colors a pleret.

I encara més
si us deia l'ofici de paleta:
de paleta que en sap
i basteix aixoplucs.

El mateix fan un porxo com una xemeneia
—si ho volen
sense escales,
pugen al capdamunt;
fan també balconades que hom veu la mar de lluny
—els finestrals que esgarden tota la serralada.
i els capitells,
i els sòcols,
i les voltes de punt.

Van en cos de camisa com gent desenfeinada!
Oh, les cases que aixequen d'un tancar i obrir d'ulls!

Joan Salvat-Papasseit

Joan Salvat-Papasseit va néixer a Barcelona l'any 1894, on també morí el 1924. Tot i que va escriure alguns articles de temàtica política i literària en diverses revistes de l'època, el que més destaca de la seva obra és la poesia. Igual com altres poetes europeus, Salvat-Papasseit se sentia atret pel futur, les màquines i el món dels obrers en què ell va viure, al barri de la Barceloneta. Per això, la majoria dels poemes que va escriure tracten d'aquests temes. *Poemes en ondes hertzianes*, *L'irradiador del port* i *les gavines* i *La rosa als llavis* són alguns dels seus llibres més coneguts.

L'auca del braman i l'hostaler

Vet aquí un pobre braman
que passa una gana gran.

Els seus fills demanen pa,
no sap on en pot trobar.

Fins que inspira pietat
a una gran divinitat.

La deessa Durga el consola:
—Aquí tens una cassola.

–Girant-la de l'inrevés
ja no patireu mai més.

Ho prova sense trigar:
–Quin bé de Déu de menjar!

–Cap a casa falta gent,
que m'esperen l'aliment.

–Sobretot, bon hostaler,
la cassola guarda'm bé.

–Que la guardi tan bé, vol?
No deu ser com qualsevol.

N'estava ben convençut:
aquest sí que ja ha rebut.

A casa arriba el braman:
ja l'estaven esperant.

L'experiment no surt bé
per culpa de l'hostaler.

De nou li té pietat
la seva divinitat.

Aquest cop, de la cassola,
en surt una gran bestiola.

A l'hostaler de tornada
la confia altra vegada.

L'hostaler de nou fa el viu:
aquest cop sí que no riu.

A fi d'apacar la fera
ha de tornar la primera.

A cal braman, finalment,
tots s'atipen de valent.

Albert Jané

Lectura 1: L'illa del tresor

Nom i cognoms: _____ **Data:** _____

① Contesta aquestes preguntes:

a) On és el mapa del tresor?

b) Qui és en John Silver? Què volia aconseguir?

c) Qui ajuda els protagonistes a trobar el tresor?

d) Què fa en John Silver quan troben el tresor?

② Numera les vinyetes i escriu quines corresponen a cada part de la història:

Parts de la història	Vinyetes
Introducció	
Nus	
Desenllaç	

③ Busca aquestes onomatopeies en el còmic i explica què signifiquen:

• Bang! _____

• Aagg! _____

• Aagg! _____

• Ha, ha, ha! _____

• Aahhh! _____

• Oooohhh! _____

Lectura 2: La volta al món en 80 dies

Nom i cognoms: _____ **Data:** _____

1 Contesta les preguntes següents:

a) Per què es va aturar l'elefant?

b) Qui era la dona que estava estirada al carro? Per què era allà?

c) Per què Phileas Fogg no continua el seu viatge?

d) Qui salva la jove hindú de les flames? Com ho fa?

2 Escribe els fets que passen a la història en aquests moments del dia:

a) Al capvespre: _____

b) A la nit: _____

c) A trenc d'alba: _____

d) Al matí: _____

3 Tria el significat correcte de cada expressió:

a) Caure de son:

☐ Estar marejat.

☐ Anar a dormir.

☐ Adormir-se.

b) Posar fil a l'agulla:

☐ Començar a fer una cosa.

☐ Ser àgil.

☐ Iniciar una costura.

c) Tocar el dos:

☐ Marxar.

☐ Fer comptes.

☐ Fer música.

Lectura 3: Volar, el somni de la humanitat

Nom i cognoms: _____ **Data:** _____

1 Contesta aquestes preguntes sobre la lectura:

a) Qui era Ícar? Era un personatge real o de ficció? _____

b) A quin segle va aconseguir volar per primera vegada l'ésser humà? _____

c) Per què va fracassar el dirigible? _____

d) Quins inventors van aconseguir construir un avió semblant a l'actual? Quan ho van aconseguir?

e) Quina va ser la primera línia regular aèria de passatgers?

2 Ordena aquests ginyes voladors del més antic al més modern:

☐

aeroplà

☐

globus aerostàtic

☐

estel

☐

avió

☐

dirigible

3 Llegeix aquestes paraules i subratlla què tenen en comú:

aeronàutica	aeròstat	aeronauta
-------------	----------	-----------

- Busca en el diccionari altres paraules que comencin igual que les anteriors, escriu-les i explica'n el significat.

Lectura 4: L'ofici que més m'agrada

Nom i cognoms: _____ **Data:** _____

1 Contesta aquestes preguntes:

a) Quin ofici descriu la primera estrofa? _____

b) Quina feina fan els manyans? _____

c) Què diu el poeta que fan els calafats? _____

d) Quin ofici descriu l'última estrofa? _____

2 Fixa't en la forma del poema i contesta:

a) En quantes estrofes es divideix el poema? _____

b) Totes les estrofes tenen el mateix nombre de versos? _____

c) Hi ha versos que rimen? _____

3 Busca en el poema aquestes expressions i explica'n el significat:

a) Ser de bon viure: _____

b) Ser ofici de festa: _____

c) Anar en cos de camisa: _____

d) Caminar de pla: _____

4 Completa aquesta oració triant l'opció correcta:

• Una descripció poètica té com a objectiu:

☐ Donar el màxim d'informació.

☐ Informar d'una manera exacta i precisa sobre un tema.

☐ Presentar la informació de forma bonica.

Lectura 5: L'auca del braman i l'hostaler

Nom i cognoms: _____ **Data:** _____

1 Contesta aquestes preguntes sobre l'auca:

a) Qui és el protagonista de l'auca? _____

b) Quin problema té el protagonista? _____

c) A qui demana ajut? _____

d) Què fa el braman amb la cassola encantada? _____

e) Com castiga la deessa a l'hostaler? _____

2 Resumeix l'auca a partir de les respostes que has donat en l'activitat anterior.

3 Observa la rima entre les dues últimes paraules de cada vers. Com s'anomena aquest tipus de rima?

☐ vers

☐ auca

☐ rodolí

☐ estrofa

4 Explica què volen dir aquestes expressions:

a) Inspirar pietat: _____

b) Quin bé de Déu de menjar: _____

c) Aplacar la fera: _____

d) Atipar-se de valent: _____

e) Fer el viu: _____